

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA

RODZINY

NA LATA 2021- 2023

DLA GMINY GŁOGÓWEK

I. Wprowadzenie

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Przy jej wykorzystaniu państwo stara się zaspokoić najniezbędniejsze potrzeby osób znajdujących się w niedostatku. Ponadto celem pomocy społecznej jest także wspieranie osób i rodzin, które przy wykorzystaniu własnych środków finansowych nie są w stanie zaspokoić wszystkich swoich potrzeb. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołem oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Zadania pomocy społecznej w gminach wykonują jednostki organizacyjne- ośrodki pomocy społecznej. Ośrodek realizuje zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej, kierując się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę, realizując również rządowe programy pomocy społecznej. Wykonuje także zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej, kierując się ustaleniami wójta. Jego podstawowym zadaniem jest koordynacja realizacji strategii gminy mającej na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin, grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Rodzina jest pierwszym i zarazem naturalnym środowiskiem, do którego dziecko wchodzi przez sam fakt narodzin. To właśnie w rodzinie jednostka kształtuje swoją osobowość. Dla dziecka jest ona najważniejszym miejscem pierwszego życiowego treningu uczuciowego, doświadczenia więzi z rodzicami. Rodzice są właśnie pierwszymi znaczącymi osobami w życiu dziecka. W kręgu rodzinnym formułuje ono swe postawy, kształtuje swój sposób bycia, ustala swoje normy zasady moralne. Dobrze funkcjonująca rodzina zapewnia swemu potomstwu poczucie bezpieczeństwa, akceptacji, zrozumienia, przynależności, poczucia własnej wartości; uczy tolerancji, ufności, zaradności życiowej, komunikowania się ze społeczeństwem. Jako niepowtarzalna i niezastąpiona instytucja wychowawcza, rodzina przygotowuje dziecko do pełnienia przez nie rozmaitych ról społecznych. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie.

Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniach dziecka. Jego pomyślny rozwój jest możliwy tylko w prawidłowo funkcjonującej rodzinie, gdyż rodzina dysfunkcyjna poprzez zaburzone relacje, zasady, role czy komunikacje nie zapewnia swoim członkom (a dzieciom w szczególności) zdrowego i pełnego funkcjonowania.

Mianem rodziny dysfunkcyjnej określa się często rodziny, gdyż jedna lub wiele osób jest uzależnionych (od alkoholu, leków, narkotyków, pracy, hazardu itd.), w której dochodzi do przemocy lub też któryś z jej członków nie może realizować swojej roli ze względu na zaburzenia psychiczne.

W przypadku jakiegokolwiek dysfunkcjonalności rodziny dziecko ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy państwa. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami. Wyrazem dążenia do poprawy funkcjonowania rodziny jest trzyletni Gminny Program Wspierania Rodziny, który określa specyfikę zadań oraz sposób, w jaki mają zostać zrealizowane- jest to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym- Art. 176 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy (Dz. U. z 2020 r.poz.821, z 2021 r. poz.159);

II. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z 2021 r. poz. 159).
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876, 2369).
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218, 956).
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277, z 2020 r. poz. 1492, z 2021 r. poz. 41).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050).
6. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378).
7. Ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407).
8. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329).

III. Diagnoza społeczna

Dokonujące się zmiany, postęp, szybsze tempo życia niosą za sobą wiele pozytywnych skutków, ale niestety pogłębiają też wiele negatywnych zjawisk, takich jak: bezrobocie, uzależnienia, przemoc, przestępczość.

Bezrobocie jest głównym czynnikiem sprawczym ubóstwa. Niesie za sobą nie tylko niedostatek, ale też i negatywne skutki w zakresie funkcjonowania rodziny. Prowadzi często do zachowań dewiacyjnych w rodzinie, utrzymania nałogów, marginalizacji, obniżenia poziomu potrzeb bytowych i całokształtu bytowania. W konsekwencji generuje występowanie patologii społecznej oraz nieradzenie sobie w wypełnianiu ról opiekuńczo- wychowawczych i społecznych. W rodzinach takich często występuje alkoholizm, złe warunki socjalno- bytowe, problemy w zakresie opieki nad dziećmi. Złe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniechania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak odpowiedniego specjalistycznego wsparcia dla takich rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością odebrania dzieci ze środowiska naturalnego i umieszczenia ich w pieczy zastępczej.

Tak więc, jeśli w rodzinie pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny, zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Występujące w rodzinie problemy niejednokrotnie są bardzo złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań, a także koordynacji działań wszystkich instytucji zaangażowanych w proces wspierania rodziny.

Najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej było posiadanie niskich dochodów, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych, niepełnosprawność lub długotrwała choroba oraz alkoholizm.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Głogówku wynika, że w 2020r. udzielono wsparcia:

- 168 osobom z 340 rodzin na podstawie ustawy o pomocy społecznej,

- 233 rodzinom w tym 415 dzieciom uprawnionym do zasiłku rodzinnego- na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych,

- 41 rodzinom, w tym 71 dzieciom uprawnionych do alimentów- na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionych do alimentów,

- 249 osobom z 123 rodzin- na podstawie ustawy w sprawie programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”,

Rodzinom kwalifikującym się do pomocy w ramach ustawy o dodatkach mieszkaniowych i energetycznych wypłacono również:

- 680 dodatków mieszkaniowych

- 63 dodatków energetycznych

Jak wynika z informacji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Prudniku w pieczy zastępczej w roku 2020 umieszczonych było 27 dzieci z 17 rodzin, spośród nich 25 dzieci przebywa w rodzinach zastępczych oraz 2 dzieci przebywa w placówce opiekuńczo- wychowawczej.

W zakresie tym zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina Głogówek współfinansowała pobyt 15 dzieciom w rodzinach zastępczych oraz 4 dzieci w placówce opiekuńczo- wychowawczej.

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego w 2020r. wynika, że u 26 rodzin, w których wychowywane są dzieci wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty”.

Dane z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Prudniku wskazują, iż w gminie Głogówek na dzień 31 grudnia 2020 r. było 21 spraw opiekuńczych ustanowionych nadzorem kuratorskim.

Z Punktu Konsultacyjnego uzyskano informację, że w 2020 r. psycholog udzielił 152 porady, z czego:

- a) 9 porad osobom uzależnionym, w tym 1 sprawcy przemocy,
- b) 49 porad współuzależnionym, w tym:
  - 14 porad osobom dorosłym,
  - 32 porad dzieciom z rodzin z problemami alkoholowymi,
  - 3 porad dorosłym dzieciom alkoholików,
- c) 5 porad dzieciom do lat 18,
- d) 87 innych porad,
- e) 1 poradę dla osoby będącej ofiarą przemocy domowej oraz 1 poradę dla sprawcy przemocy.

W związku z nadużywaniem alkoholu gminna komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podała, że wpłynęło 23 wnioski o wszczęcie postępowania.

Jak wynika z danych oświatowych na terenie gminy funkcjonuje 7 publicznych szkół podstawowych w tym SOSW, do których uczęszcza ogółem 967 uczniów.

Przy szkołach działa 7 świetlic, do których uczęszcza 583 dzieci, 6 szkół prowadzi stołówki szkolne, w których dożywianych jest łącznie 450 dzieci.

Na terenie gminy funkcjonują również 3 przedszkola w tym 6 zamiejscowych oddziałów. W 2020r. do przedszkoli uczęszczało ogółem 435 dzieci.

W gminie funkcjonuje 1 świetlica edukacyjno- opiekuńcza dla dzieci i młodzieży, które stanowią element systemu wsparcia rodzin, w których występują problemy alkoholowe i wynikające z tej sytuacji dysfunkcje w zakresie opiekuńczo- wychowawczym.

Zapewniają one dzieciom pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zajęć sportowych i zabaw oraz spotkań integracyjnych. Zajęcia odbywały się w dwóch grupach od poniedziałku do czwartku przez 2,5 godziny. Opieką objętych było 13 dzieci. Od kwietnia 2020r. w związku z wprowadzeniem obostrzeń z powodu pandemii funkcjonowanie świetlicy edukacyjno- opiekuńczej zostało zawieszono.

W ramach udzielania wsparcia w placówkach oświatowych zatrudniony jest 1 pedagog w pełnym wymiarze czasu pracy. W pozostałych placówkach oświatowych częściowe obowiązki pedagoga wykonują nauczyciele posiadający odpowiednie kwalifikacje. Wyżej wymienione informacje obejmują również Specjalistyczny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Głogówku.

W ramach systemu pomocy rodzinom z różnorodnymi problemami w Punkcie Konsultacyjnym jest zatrudniony psycholog i terapeuta ds. uzależnień, którzy udzielają konsultacji w zakresie uzależnień, problemów rodzinnych i wychowawczych, przemocy, relacji interpersonalnych oraz w sytuacjach kryzysowych.

Z zebranych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Głogówku danych wynika, że w roku 2020 gminę zamieszkiwało 13 106 osoby, w tym: - 2 268 dzieci w wieku 0-17 lat – co stanowi 17,3% ogółu mieszkańców. Pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej zostało objętych: 168 rodzin, w tym: - 104 dzieci w wieku 0- 17 lat co stanowi prawie 4,6 % ogółu dzieci w gminie.

W celu umocnienia rodziny w przezwyciężaniu problemów w tym problemów w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych oraz zapobieganiu umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej zachodzi konieczność udzielenia tym rodzinom szerokiego wsparcia; w związku z tym został opracowany gminny Program Wsparcia Rodziny na lata 2021- 2023. Umieszczenie dziecka w formach pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszelkich możliwości wsparcia rodziny biologicznej.

IV. Postanowienia ogólne

1. Koordynator programu:
Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Głogówku
2. Czas realizacji programu:
Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany na lata 2021- 2023.
3. Odbiorcy programu:
Gminny Program Wspierania Rodziny skierowany jest do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych.
4. Cele programu:
  - pomoc rodzinom, w których stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych,
  - wspieranie dzieci i rodzin dysfunkcyjnych,
  - pozostawianie dzieci i młodzieży w środowiskach zamieszkania,
  - wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo- wychowawczych rodziny,
  - wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
  - współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny.
5. Oczekiwane rezultaty:
  - podniesienie poziomu i rozwój profesjonalnych form pomocy rodzinie i w środowisku,
  - poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wymagających wsparcia i pomocy,

- poprawa sytuacji dziecka w środowisku szkolnym,
- konsolidacja działań różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych, instytucji,
- pozostawienie dzieci w miejscu zamieszkania,
- reintegracja rodziny naturalnej poprzez powrót dziecka do rodziny,
- podniesienie jakości usług świadczonych przez jednostki zaangażowane w działania programowe,
- gromadzenie danych na temat działań podejmowanych na rzecz opieki nad dzieckiem.

V. realizatorzy programu

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Głogówku.
  2. Urząd Miejski w Głogówku.
  3. Placówki oświatowe z terenu gminy Głogówek.
  4. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Głogówku.
  5. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Głogówku.
- Realizatorzy Programu powinni przy realizacji zadań z Programu współpracować z jednostkami i organizacjami takimi jak:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Prudniku,
- Komenda Powiatowa Policji w Prudniku,
- Sąd Rejonowy w Prudniku,
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Prudniku,
- Placówki Kulturalne,
- Stowarzyszenia i Fundacje,
- Organizacje pozarządowe.

VI. zasoby Gminy Głogówek w zakresie realizacji Programu:

1.Zasoby ludzkie- specjaliści z różnych dziedzin.

2.Zasoby instytucjonalne- instytucje i organizacje zajmujące się problemem rodziny oraz instytucje i organizacje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Głogówku, ul. Batorego 8,
  - Komisariat Policji w Głogówku,
  - Gminna Komisja do spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
  - placówki oświatowe w: Głogówku, Raławicach Śląskich, Szonowie, Biedrzychowicach, Twardawie,
  - Ośrodki Zdrowia w: Głogówku, Raławicach Śląskich, Biedrzychowicach,
  - organizacje pozarządowe: Caritas Diecezji Opolskiej,
  - parafie,
- Inne: Radni Gminy, Sołtysi wsi.

VII. Sposób realizacji programu

Działania	Opis realizacji	Wskaźniki/ czas realizacji	Realizator
Systematyczna praca socjalna z rodzicami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	Systematyczne odwiedziny pracownika socjalnego i asystenta rodziny	Ilość odwiedzin/ 2021- 2023 r.	Pracownik socjalny, Asystent rodziny, Kurator sądowy
Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych	Wnioskowanie o przyznanie zasiłku celowego, okresowego, stałego i zasiłek z rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	Ilość świadczeń/ wg stwierdzonych potrzeb	OPS, Zakład pracy rodzica
Rozpowszechnianie informacji o instytucjach świadczących	Wywieszki, ulotki informacyjne rozdawane w trakcie odwiedzin	Ilość przekazywanych informacji/ wg potrzeb	OPS, Asystent rodziny, Pracownik socjalny, Kurator, Pedagog
Zapewnienie rodzinom dostępu do pomocy pedagogicznej, psychologicznej, prawnej i medycznej	Kierowanie rodzin do Poradni Psychologicznej w K- Koźlu, kierowanie do psychologa w tutejszym Punkcie Konsultacyjnym	Ilość wizyt/ wg potrzeb	Pracownik socjalny, Pedagog, Asystent rodziny
Współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci i rodziny	Współpraca z kuratorem i Sądem	Ilość kontaktów/ 2021- 2023 r.	Pracownik socjalny, Asystent rodziny, Pedagog szkolny
Udzielanie pomocy osobom samotnie wychowującym dzieci	Informowanie o świadczeniach rodzinnych i funduszu alimentacyjnego	Ilość świadczeń przyznanych rodzinie/ 2021- 2023 r.	Pracownik socjalny, Inspektor ds. administracji i świadczeń rodzinnych
Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze	Organizowanie spotkań w celu wymiany informacji	Ilość spotkań/ 2021- 2023 r.	OPS, Policja, Sąd, Kurator

względu na położenie gminy w szczególności Sadem Rodzinnym oraz kuratorami społecznymi dla dzieci i młodzieży			
Organizowanie spotkań zmierzających do spójnego realizowania zadań dotyczących profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną	Spotkania grup instytucji wspierających i koordynujących	Systematycznie/ 2021- 2023 r.	Pracownik socjalny, Pedagog, Wychowawca, Członek Komisji do Przeciwdziałania Przemocy, Członek Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Współdziałanie GOPS z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół, a w szczególności przeciwdziałania pojawiającym się patologiom	Spotkania grup instytucji wspierających i koordynujących	Systematycznie/ 2021- 2023 r.	Pracownik socjalny, Pedagog, Wychowawca, Członek Komisji do Przeciwdziałania Przemocy, Członek Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Kontynuowanie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i marginalizacją	Wnioskowanie o dożywianie dzieci	W miarę potrzeb/ zgodnie z programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	Pedagog, Dyrektor szkoły, Pracownik socjalny, Asystent rodziny
Organizowanie dla rodziców i dzieci różnych form edukacji z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego	Organizowanie spotkań tematycznych w placówkach szkolnych i przedszkolnych	Według wcześniejszych ustaleń/ 2021- 2023 r.	Placówki szkolne

VIII. Finansowanie

W realizacji działań programowych stosowane będą mechanizmy finansowe pozwalające na jak najbardziej skuteczne i pełne wykonywanie założonych celów. Szczególne znaczenie ma tu montaż finansowy, który pozwala na zaangażowanie środków pochodzących z różnych źródeł, takich jak:

1. Budżet gminy,
2. Środki Unii Europejskiej,
3. Inne fundusze zewnętrzne, tj. programy i konkursy.

W chwili obecnej trudno byłoby wskazać konkretne kwoty środków finansowych związanych z realizacją programu, gdyż są one przyznawane corocznie i w różnej wysokości. Planowanie wydatków na poszczególne działania może być dokonywane corocznie, po uzyskaniu informacji o wielkości środków przyznanych na dany rok.

IX. Sprawozdawczość i zmiany programu

Gminny Program Wspierania Rodziny może być modyfikowany w przypadkach uzasadnionych potrzeb związanych z zapobieganiem i rozwiązywaniem problemów dziecka i rodziny poprzez aneksy do programu.

X. Monitoring programu, wskaźniki i ocena wyników

Nieodzownym elementem, który towarzyszy wdrażaniu programu jest jego monitorowanie i ocena realizacji. Monitoring programu umożliwi na bieżąco wgląd w realizację podejmowanych działań ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie bieżących działań korekcyjnych. Zebrane informacje dostarcza podstaw do planowania działań profilaktycznych na lata następne oraz przesłanek do oceny ich skuteczności.

XI. Podsumowanie

Celem działań profilaktycznych jest zapobieganie negatywnym zjawiskom, które już istnieją jak i tym, które dopiero mają zaistnieć. Działając zgodnie z zasadą, iż „lepiej zapobiegać niż leczyć” należy promować działania profilaktyczne, które są ukierunkowane na wsparcie rodzin niewydolnych wychowawczo. Aby podołać temu- bądź co bądź- olbrzymiemu wyzwaniu konieczna jest ścisła, systematyczna współpraca pomiędzy instytucjami oraz wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu wzajemnych działań ukierunkowanych na poprawę sytuacji dziecka i rodziny. Program pojmowany w ten sposób może stanowić kompleksowe ujęcie systemu wsparcia dziecka i rodziny. Celem głównym projektu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.